

DM/DV-információ

Felnőtteknek, oktatóknak szól a szegedi Rendezvényház Európai polgár című művelődési programja, melyet a makói Szilágyi Sándorné dolgozott ki.

A program a demokratikus jogok és értékek kialakulásának, s a politikai rendszereknek történetét mutatja be. A tanfolyam segítséget nyújt a politikai kultúra kialakításában, hogy e szempontból is minél zökkenőmentesebb legyen az EU-hoz való csatlakozásunk. Szorosan illeszkedik az Európa Tanács indította „oktatás a demokratikus állampolgárról” folyamathoz. Fontosabb oktatási területei: globalizáció, integráció, és az identitás válsága; rendszer-változás Kelet- és Közép-Európában; eszmerendszerek: liberalizmus, szocializmus; társadalom s ifjúság; döntéshozási folyamatok a magyar politikai rendszerben; média és politika; a politikai kultúra formálása; a munka világa; társadalomismeret s a NAT; az EU kialakulása, fejlődése, szerkezete; az EU-s Magyarország. Az előadók: Arató Krisztina (ELTE), Löffler Tibor (JATE), Karikó Sándor (JGYTF).

Késnek a páneurópai bankok

Munkatársunktól

Az európai gazdasági és pénzügyi unió megteremtése hatalmas lehetőségeket nyit meg a bankok lakossági üzletága előtt. Azonban az érdekelt magyar pénzintézetek meglepően kevés figyelmet fordítanak arra, hogy összeurópai bankokká váljanak.

Az Economist Intelligence Unit (EIU) elemzése szerint a bankok ugyan tisztában vannak a lehetőségeikkel, ám egyelőre nem tesznek lépéseket a terjeszkedés vagy a bankfúziók felé. Az EIU arra is figyelmeztet, hogy a nacionalizmus újjáéledése is akadályozhatja a több országra kiterjedő fúziókat. Például az ABN-AMRO Bank kudarcot vallott, mikor meg akarta szerezni a francia CIC vagy a belga Generale de Banque többségi tulajdonát.

Az amerikai bankok igyekeznek egész Európára kiterjedő lakossági bankhálózatot létrehozni. Az amerikai Citicorp a hetvenes évek óta jelen van számos nyugat-európai országban. Az amerikaiak előnyét az adja, hogy hatékonyabbak fejlettebbek és innovatívabbak, mint az öreg kontinensen lévő bankok. A magyarországi piacon az amerikai pénzintézetek közül kizárólag a Citibank van jelen. Ez a bank azonban csak egyetlen fiókot működtet az országban.

Az EIU szerint a bankok páneurópaivá válását elsősorban a nemzeti kultúrák közötti különbségek, a lakosság nemzeti elfogultsága, a megszokott cégek iránti hűség és a szabályozók elmaradottsága akadályozza. A Magyarországon működő két legnagyobb külföldi pénzintézet, az ABN-AMRO és a holland ING Bank azonban még nem tudott élni a tömeges lakossági ügyfélszerzés lehetőségével.

Társadalomismeretről a makói Erdei Ferenc szakközépiskolában Külön tantárgyként tanulják

Európai úton. Halasi Angelika, Nagy Bertilla és Hévízi Tibor – Szilágyi Sándorné tanárnővel. (Fotó: Karnok Csaba)

„Ne csak láss, de érts is!” Akár így is lehetne jellemezni a társadalomismeret című középszintű tantárgy célkitűzését. Tanítása 1996 óta folyik Makón, az Erdei Ferenc Kereskedelmi Szakközépiskolában. Elősegíti, hogy a tanulók értelmessé tudják a körülöttük történő eseményeket, megtalálják helyüket a társadalomban, a változó világban; megismerkednek az Európai Unióra vonatkozó tudásanyaggal is.

Szilágyi Sándorné – történelem-orosz szakos, német nyelvvizsgáló tanárnő, az ELTE állampolgári ismeretek és készségek szakának hallgatója; multiplikatív képzettséggel is rendelkezik – arról kérdeztük, mit kell tudni erről a tárgyról, fogadtatásáról, hasznáról.

Hányadikosok tanulják

a társadalomismeret, s heti hány órában?

– A 11. és 12. (azaz a harmadik és negyedik) osztályos közgazdasági tagozatosok, heti két órában, külön tárgyként. Ezen belül a 12. osztályban az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket is tanulják. Magának a tantárgynak az oktatása '96-ban kezdődött el nálunk, jövőjéről máris tudni: a NAT is „megtartja” önálló órának. A Haza és Haladás Alapítvány szervezte, Európa 2000 című vetélkedőn háromszor vettek részt az általam fölkészített diákok, egy ízben országos első helyezést érve el. Az első díj oklevelét Orbán Viktor – akkor még mint a parlament európai integrációs bizottságának elnöke – írta alá.

Milyen tankönyvből tanulnak a gyerekek?

– Kezdetben tanácstalanok voltunk, mert a nyolcvanas évek elején kiadott tananyag állt rendelkezésünkre. Aztán hozzájutottam a Társadalom-

ismeret című, '96-os kiadású Bayer József-kötethez. Kilenvenhét szeptemberétől ezen, alapműnek tekinthető könyv alapján is tanítom szakközépiskolánkban a társadalomismeret. De nagyon sok hasznát vesszük például az Európai Utas című kiadványnak is.

Milyen a tantárgy fogadtatása?

– Idézem egyik diákomnak, az azóta már leérettségizett Varga Dánielnek a véleményét: „Rendkívül fontosnak tartom, hogy mindenki tisztában legyen jogaival, kötelességeivel, lehetőségeivel. Nagyon sokan nem is tudják, miként éljenek a demokráciával. Ez a tantárgy rávezeti a tanulókat a helyes értékek megtalálására, segít átlátni bizonyos dolgokat. Nem helyes, ha egy társadalomban túl sok, politikai értelemben vett tudatlan ember él.” A többiek is így gondolkoznak a tantárgyról.

Farkas Csaba

Átalakítás, reform, gazdaság

Munkatársunktól

Az ország gazdasági helyzete stabil, a fundamentumok erősek, mégis olyan tendenciák jellemzik a világgazdaságot, melyek hatása alól mi sem vonhatjuk ki magunkat. Ezen az ellentmondásos helyzeten belül vázolta föl Magyarország gazdaságának képét Varga Mihály, a Pénzügyminisztérium államtitkára a szegedi konferencián.

Az export 20-25 százalékos növekedésével jóval az import fölött teljesített, ami örömteli. Nőtt, az első fél évben 4 százalékkal, a fogyasztás. Erre a kényszerítő tényezővel, nem az inflációs szint emelésével reagáltak a nagyobb befektetők. A gazdaság állapota alapot adhat az államháztartási reformra.

Az államháztartási hiány 1993-94 óta fokozatosan csökken, e tendenciát – idén 4,4-4,6 százalékos hiánnyal, majd a következő évben 4 százalékos alatti arányra csökkentésével – a kormány fenntartja, így a piacoktól nem veszi el forrásokat, fennmaradhat a külföldi beruházók bizalma.

Az államháztartás alrendszereiben – a Fidesz vezette kormány szerint – az első tendenciák a központi elvonások csökkentése, mellyel a vállalkozók számára teremtődnek

források. Üzenet értékének minősítette Varga Mihály, hogy a kormány a járulékok jelenlegi 39 százalékos szintjét 33 százalékra csökkentti, ami kiegészül a munkaerőpiaci alapba fizetendő, most 4 százalékos járulék 3 százalékra csökkentésével. Értékelése szerint az utóbbi húsz évben nem volt ilyen mértékű járuléksökkenés. Az adó- és járulékreformot 2000-re tervezi a kormány. Felülvizsgálja a jövedelem- és a fogyasztásiadó-rendszert. Ennek keretében a helyi adók elemeit, illetve az önkormányzatok finanszírozását is nagyított alá teszi.

Túlméretezett az állam újraelosztó szerepe: jelenleg 43-44 százalék ez a hányad. Korlátok között készül reform lépéseire ez a kormány. Példaként Varga úr azt említette, hogy az állami vagyon értékesítése lezárult. A reform külső korlátja: az integrációs tárgyalások megkezdése. Hiszen figyelnünk kell azon régió igényeire, mely felé Magyarország igyekszik.

A mozgásteret meghatározó a gazdasági tendenciák alakulása. Az a 4-5 százalékos növekedés, melyre a magyar gazdaság képes, a pénzügyminisztérium államtitkára szerint fönnttartható. Így aztán a kormány is léphet. E tervekhez illeszthetők a regionális programok.

A tudásszolgáltatás: erőforrás

Munkatársunktól

Az egyetem születésétől, az 1200-as évektől kezdődően vitathatatlan területi kisugárzó szerepe. A kolozsvári egyetemnek Szegedre telepítésekor, 1921-ben Klebelsberg Kunó is hangsúlyozta: ez az intézmény akkor felel meg fő feladatának, ha kutatásának tárgyát lehetőleg úgy választja meg, hogy a megoldáshoz közelebb hozza az Alföld speciális, nagy problémáit.

Az egyetem e kisugárzó szerepe, térségért érzett felelőssége az elmúlt időszakban milyen fontosságot bírt? A kutatási potenciál és a döntéshozói akarat hogyan kapcsolódott össze? Mészáros Rezsőnek, a József Attila Tudományegyetem gazdaságföldrajzi tanszékének vezetőjének, az egyetem rektorának tapasztalata szerint az egymásra találás esetlegesen és partiális problémák mentén jelent meg. Nem alakult ki rendszeres együttgondolkodás az egyetem, a tudomány és a térség problémáiról.

Az európai regionalizmus arról szól – mondta Mészáros Rezső –, hogy a közigazgatási egységek szerepe a régiófejlesztés, a koordinálás, de az igazi területfejlesztést a piaci

Mi foglalkoztatja a diákokat leginkább az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek közül?

– Nemrég például Portugália és az EU kapcsolatát dolgoztuk föl, s az nagyon foglalkoztatta az osztályt. Lépésről lépésre megvizsgáltuk azt az összetett célirányos folyamatot, melynek eredményeképpen Portugáliát fölveték az unióba. Ez azért is izgalmas, mert viszonylag elmaradott gazdaságú országnak nyert fölvetést, és helyzetének alakulásából következtetéseket lehet levonni a mi jövőnkre nézve. Érdeklő még a tanulókat a munka világa, de ez már erősen a szociológia területéhez tartozik. És a politológia, bár ettől kicsit tartanak kezdetben, aztán megbarátkoznak vele, különösen, miután rájönnek, hogy nem elvont dolgokkal foglalkozik, hanem konkrétumokkal.

Az OTP és a régió Igazodj az unióhoz!

A legnagyobb bank, az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. idén többmegyés regionális igazgatóságokat hozott létre. Az ok: saját üzleti folyamatainak racionalizálása és feladatainak centralizálása. Az OTP Bank Dél-alföldi Régió ügyvezető igazgatójával, Szász Jánossal a régióközponti szerepköréről beszélgetünk, s arról, hogy az integrációs folyamatoknak a bank miképpen lehet kovácsa.

A polgárok, a települések, a régiók, de a cégek helyzete is változik, ha Magyarország tagja lesz az Európai Uniónak.

Az OTP Bank Rt. szempontjából mint jelent a fogalom: régió?

– Ezt, a területfejlesztési koncepcióval egyidejűen megjelenő egységet szem előtt tartva alakította át belső szervezetét az OTP Bank Rt.: többmegyés regionális igazgatóságokat hozott létre. A dél-alföldi régió három megyét fed le, 51 településen 65 fiókot jelent.

Miért került az OTP Bank Rt. Dél-alföldi Régió ügyvezető igazgatójára éppen Kecskemétre?

– Mivel a területfejlesztési koncepció nem határozott meg regionális központokat, az OTP Bank Rt. – nyereségorientált vállalatként – üzleti érdekei alapján döntött úgy, hogy Kecskemétre helyezi a három megyét irányító centrumát.

Üzenetértékű, hogy Szeged helyett Kecskemétre választotta régióközpontjának az OTP Bank Rt.?

– Hosszú távú döntés, hogy cégünk Kecskemétre helyezte regionális központját. Ennek fölülvizsgálatára nem látok esélyt. Ellenben ha a régió közigazgatási szerepkört kap, s abban nem szerepel Kecskemét mint pénzügyi központ, és az OTP Bank Rt. üzleti érdeke is így kívánja, akkor újra áttekintjük a helyzetet. Egyébként pedig meggyőződésesem, hogy a régióközpontok között Szegednek „bért helye van”.

Mi indokolja ezt?

– Többek között történel-

mének alakulása, kultúrája, gazdaságának fejlettsége, a három megye életében elfoglalt helyzete indokolja, hogy Szeged regionális központ legyen. Ugyanakkor nyugat-európai minták igazolják, hogy nem föltétlenül egy városban koncentrálódnak a régióközponti feladatok. Nem kizárt, hogy a régiók megszilárdulása után is néhány tíz százalékot Békéscsaba vagy Kecskemét vállaljon magára a centrum feladataiból, miközben – ha számokkal kell kifejeznem, akkor – Szeged részesedésének aránya: 60-70 százalék. Különösen, ha euróregióvá bővíül az itteni települések együttműködése.

Az ország uniós csatlakozásának küszöbén mit tehet az OTP Bank Rt. a Dél-Alföld mint régió pozíciójának erősítéséért?

– Támogatni kívánjuk azokat az életképes fejlesztési programokat, melyek településeket közzé, kistérségeket belül vagy ezen a „hárommegyés” szinten valószínűleg meg. Ehhez forrás és szakmai felkészültség szempontjából minden adottságunk megvan. Az OTP Bank Rt. az első között szervezte régiókba hálózatát. Így a megyék közötti együttműködési folyamatok generálójaként is fölléphet.

Hazánkban az integrációs folyamatba való bekapcsolódása milyen hatással lesz az OTP Bank Rt. jövőjére?

– Felkészülésünk részét képezi a belső átszervezés. Mivel az EU-határak eltűnnek, akkor a Magyarországon meglévő külföldi bankok hálózata közvetlenül kapcsolódhat európai központjaihoz. Így az OTP-nek éles versenyhelyzetben, tökeerős társak között kell helyt állnia – a szolgáltatások színvonalában és hatékonyságában egyaránt.

Milyen változásra kell felkészülnünk a településeknek, a Dél-Alföldnek?

– A jövőben az EU támogatta programokat regionális szintről lehet indítani. Ezért szükséges a települések regionális szintű együttműködése. Ezt kell gyorsan felismerni és kialakítani a települések közötti együttműködési formák sokaságát.

Ü. I.

Integráció és társadalom

Munkatársunktól

Magyarország EU-integrációjával kapcsolatban Markus Meckel, a Bundestag külügyi bizottságának helyettes elnöke három alapvető problémát lát. A politikus budapesti előadásában a földvásárlási jog, a munkaerő-vándorlás és a schengeni egyezmény következményeiről beszélt.

Elsőként az EU állampolgárok földvásárlási jogát tárgyalta. Rengeteg félelem kapcsolódik ehhez a témához, Magyarországon a külföldiek földvásárlása erősen fölbolygatta a közvéleményt. Az unióban a földdel való szabad kereskedelem megszokott dolog. Azonban ott sem teljesen ismeretlenek az ellentétes nézetek, Dánia például korlátozásokat hozott, mert nem szeretne volna, hogy a tengerparti vidék néma-lunk ugyanez a probléma me-

rül fel a Balaton térségének esetében is.

Másodsorban: a csatlakozás után a tagországokból egyre többen fognak munkahelyet keresni hazánkban. Az EU-ban ez teljesen természetes, hiszen a nemzetközi összefonódáson alapul a gazdaság hatékonysága. Az emberek azonban nagyon sok esetben ellenszenvvel viseltetnek a külföldiek iránt.

A harmadik probléma Magyarország 1918 után létrejött speciális földrajzi helyzetéből adódik. Ugyanis a schengeni egyezmény kimondja, hogy a nem EU polgároknak a beutazáshoz engedélyre van szükségük. Mivel azonban országunk valószínűleg szomszédainál hamarabb lesz tagállam és határain kívül jelentős számú magyar kisebbség él, nehézségek adódhatnak beutazási szándékuk esetében is. Nehéz lesz – a többi tagország hozzájárulásával – olyan szabályrendszert kidolgozni mely figyelembe veszi ezeket a különleges helyzeteket.